

ETAPOVÁ HRA STARŠÍ KATEGORIE

O POKLAD

GIGANTA PORFYRIONA

ARCIBISKUPSKÝ ZÁMEČEK ROŽELOV POD TŘEMŠÍNEM 8. - 21. 8. 2009

MOTIVACE:

Podle antických bájí byl vládcem bohů i lidí Zeus (Jupiter). Nebyl jím však od nepanšti. Jeho předchůdce byl Kronos, kterého Zeus (Jupiter) svrhl z nebeského trůnu. Bohyně země Gaia nemohla Diovi odpustit, že svrhl Krona, který byl jejím synem, a podnítila své další syny Giganty ke vzpouře proti Diovi. Nejsilnějším z těchto Gigantů byl Porfyrión.

Porfyrióna chrání kouzlo, které mu dala jeho matka. Díky němu tak zbraně bohů nemůžou Porfyriónovi ublížit. Bohům hrozí porážka, nepomůžou-li jim lidé. Tam, kde končí kouzla bohů, může pomoci lidská odvaha a důvtip.

CÍL:

Gigant Porfyrión je největší a nejsilnější ze všech Gigantů, kteří se účastní vzpoury proti Diovi. Porfyrión vládne mocnými kouzly. Aby ho byla možnost odhalit, je třeba od bohů získat co nejvíce indicií. Pomocí těchto návodů je jediné možné Porfyrióna odhalit a uvrhnout do zemských hlubin. Porfyrión se může zachránit pouze, vykopením se pokladem a slibem, že už nebude škodit bohům ani lidem.

ZAHÁHENÍ:

Děti sedí kolem obřadního ohně. Na trůnu sedí Jupiter, který svolává ostatní bohy k poradě (úder hromu, obřadního gongu a pod). Bohové přicházejí a rozestaví se kolem obřadního ohně. Každý z bohů se představí (Jsem Neptun- bůh pramenité vody a moří). Do obřadního ohně vhodí obětinu (s kouřovým nebo jiným efektem). Postupně se představí všichni bohové a odejdou za trůn Jupitera. Po představení Jupiter seznamuje bohy s plánem giganta Porfyrióna o vzpouře proti všem bohům a žádá děti o pomoc při odhalení giganta. Můžeš si tam zamotat i nějak ty prcky.

Juno přistihuje Jupitera s Ió (r. 1618)

ETAPOVÁ HRA FLOŘIN VĚNEC I

(patronkou hry bohyně Flora)

Při uctívání bohů se užívaly různé byliny:

- **Juno (římské ochranné božstvo, zvláště žen):** myrhovník, olivovník, kosatec
- **Jupiter (římský nejvyšší bůh):** dub, sporyš, kopretina, dobromysl, hvozdík, lilie, cypřiš, cedr, šafrán, ibišek, kopřiva, šalvěj, divizna, mandlovník, olivovník, osika, mák vlčí, netřesk, ořešák
- **Neptun (římský bůh moře):** leknín posvátný, myrhovník, mák setý, jedle
- **Apollo (římský a římský bůh slunečního jasu, poesie a léčení):** jabloň, vavřík, slunečnice, otočník, pivoňka, pískavice řecké - seno, osika, semdíkřaska, kadidlovník (olibanum), anýz, cypřiš, fenýkl, jmelí, vinná réva, akácie, sítina, hadí kořen, ořešák, konvalinka
- **Bellona (římská bohyně války):** rulík zlomocný
- **Mars (římský bůh války):** ruta, jasan, sporyš, cesmína, mateřídouška
- **Minerva (římská bohyně moudrosti):** morušovník, dračinec
- **Vesta (římská bohyně ohně a domácího krbu):** konopí, vstavač (kořen), bodlák
- **Bakchus (římský bůh plodnosti a vína):** břečťan, konopí, jedle, réva vinná, vstavač (kořen), bodlák, růže
- **Merkur (římský bůh obchodu a zisku, božský posel):** vrba, styrač, sporyš, palma, leknín posvátný, anýz, konvalinka, ruta
- **Diana (římská bohyně Měsíce a lovu):** akácie, jabloň, líska, pelyněk černobýl, ruta, pelyněk pravý, jasmín, mandragora, sporyš, cypřiš, pastala, mandlovník, meduňka, orsej, buk, podražec
- **Venuše (římská bohyně lásky, původně bohyně jara a vegetace):** sasanka, petržel, benzoe, růže, andělíka, bez černý, dobromysl, růže šípková, myrta, borovice, sporyš, violka, kdouloň, santal bílý, jabloň, vřes, jetel, sléz, proskurník, slunečnice, kadidlovník, skořicovník, lilie, orlíček, meduňka, jmelí, sedmikráska, kakost, koriandr, kosatec, tužebník, kyseláč
- **Pluto (římský bůh podsvětí):** cypřiš, mák setý, fíkovník, topol, dub, yzop, kopřiva, kadidlovník, kapradí
- **Fortuna (římská bohyně štěstí)**
- **Roma (bohyně Říma)**
- **Cupido (římský bůh lásky):** růže, vavřík, šípková růže
- **Saturnus (římský, původně bůh hojnosti a žní):** cypřiš, levandule, mandragora, myrhovník, cesmína, mák setý, jasan, čemeřice, tis, ločidlo čertovo lejno, indigovník, břečťan

ÚKOL:

Nalézt ke každému bohu co nejvíce rostlin.

FLOŘIN VĚNEC II

Úkol:

Nalézt co nejvíce rostlin, které umíme pojmenovat. Dvojnásobný počet bodů za užití rostliny v lékařství, potravinářství, průmyslu apod.

ETAPOVÁ HRA PRAPOREC BOHYNĚ VIRTUS

ÚKOL:

Vyrobít praporec s označením legie a její znak - vexillum - klasický římský prapor čtvercového tvaru, nejčastěji červený

ETAPOVÁ HRA NEPTUNŮV TROJZUBEC

MOTTO:

Neptun jako i ostatní bohové má spoustu práce. Protože není jen bůh moří, ale i tekoucích vod, je třeba putovat mezi kontinenty. Proto žádá o pomoc s přepravou

ÚKOL:

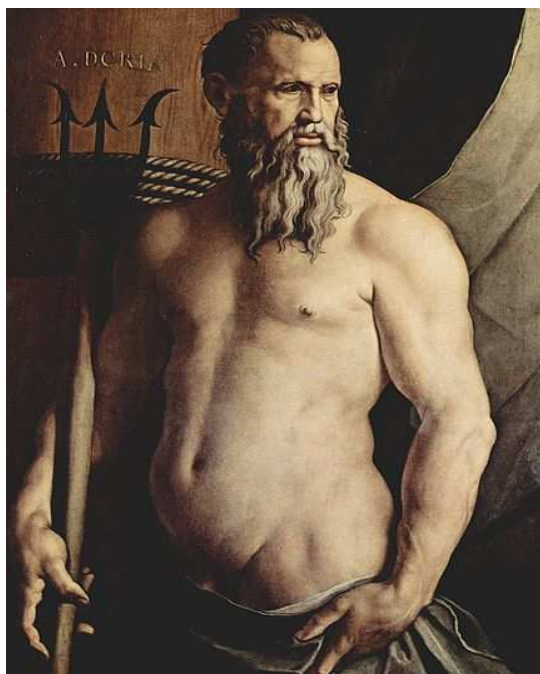
Přepravit Neptuna lodí na druhý kontinent.

MÍSTO:

Sobenský rybník – trasa hráz-molo a naopak.

HODNOCENÍ:

Čas zdolání trasy

ETAPOVÁ HRA JEN FORTUNA MŮŽE ROZHODNOUT

MOTTO:

Pouze fortuna jako bohyně štěstí může rozhodnout v této soutěži.

ÚKOL:

Himaláje – tentokrát dvě trasy.

ETAPOVÁ HRA MARS PŘEJE ODVÁŽNÝM

MOTTO:

Po rozestavení vojska do bojových pozic bitva hned nezačala. Naopak často se ani jedna ze stran neodhodlala k útoku a vojáci tak na signál k započetí bitvy čekali mnohdy i několik hodin. Někdy mohla tato situace posloužit taktickým záměrům vojevůdce. Na příklad před bitvou u Taginae očekával Totila příchod posil, a proto se snažil co nejvíce zdržet začátek bitvy. Někdy v této fázi (občas i v průběhu boje) docházelo k heroickým duelům, kdy předstoupil samotný voják před šik nepřítele a zavolal na něj svou výzvou k souboji. Po přijetí došlo k boji dvou vojáků mezi šiky. Je zajímavé, že pokud je to při těchto zmínkách uvedeno, vyzyvatelem byl téměř pokaždé nepřítel, jen jedinkrát voják ve službách Říma.

ÚKOL:

Ohraničené galské území v lese. Na každé straně území je římská pevnost (4). Úkolem římské legie je přejít z jedné pevnosti do druhé přes nepřátelské galské území. (pevnosti se mění)

Hrají vždy pouze dvě družstva. Římské družstvo označené krepákovou páskou na rukávě. Úkolem Římanů je přejít bez ztráty života (pásky) do druhé z pevností. Úkole Galů je získat co nejvíce životů Římanů. (Galové netuší z které pevnosti do které má Římský oddíl přejít, protože vždy vychází ze středu hracího pole).

Důležitá strategie obou družstev!!!!

ETAPOVÁ HRA AMOR POMÁHÁ CAESAROVĚ V CESTĚ ZA KLEOPATROU

Motto:

Okřídlený [bůh](#) Cupido ([Eros](#) či římský [Amor](#)) se podle řeckých bájí a pověstí snaží ranit svým šípem ty, kteří dosud nepoznali lásku a stal se jejím symbolem. Tak pomáhá i Caesarovi v cestě za Kleopatrou tím, že nechává nápomocné zprávy až k cíli.

Úkol:

Šifrovaná cesta s cílem na Třemšíně

ETAPOVÁ HRA APOLLONOVY HRY

MOTTO:

Apollón je znám též jako vůdce Múz. Mezi jeho atributy patří labuť, vlci, delfíni, luk se šípy, vavřínový věnec, citera či lyra.

ÚKOL:

Divadlo - Parodie na božské téma

ETAPOVÁ HRA SATURNUS - BŮH STAVITEL

ÚKOL:

Stavění modelů římských opevnění a měst – osad, propojenými cestami.

ETAPOVÁ HRA-NOČNÍ PLUTO VLÁDCE PODSVĚTÍ

MOTTO:

Plútón, syn Konův, vládce podsvětí, latinsky Pluto. Řekové v náboženské obavě před vyslovením jména Hádova říkali Plútón, Boháč, tj. bohatý obilím a lidmi. Římané Plutonovi ponechali vlastnosti Hádovy, i když ho pak ctili pod novým jménem Dis (latinizované Plútón). Jeho chotí byla Proserpina, kterou získal únosem. Zsvěcen mu byl cypřiš a narcis. Za oběť mu přinášeli černé ovce, jak žádali bozi "temnot".

ÚKOL:

Starší kategorie vytváří krátkou scénku na pohádkové téma.

ETAPOVÁ HRA ŘÍMŠTÍ LUČIŠTNÍCI

Motto:

Počátky bitev probíhaly ve znamení boje zdálky a hlavní slovo zde měli lehkooděnci a jízda se zbraněmi pro boj na dálku. Přestože vše vždycky záleželo na konkrétní vojenské situaci, zdá se, že boj z dálky byl v římském vojsku této doby preferovaným způsobem boje. Popisy střeleckých bojů jsou u Prokopia velmi časté a někdy i nečekaně docela podrobné. Už jsem zmínil výše, že právě jízdního lučištníka vychvaluje tento historik jako ideál moderního válečníka své doby a tvrdí, že Římané jsou dobří lučištníci

Úkol:

Střelba z Luku, hod kopím (vzduchovka).

ETAPOVÁ HRA VESTINA HOSTINA

MOTTO:

Římané znali šlehanou smetanu, dorty, sýrové pečivo, ale zeleninu pokládali za fádňi. Římská kuchyně se stala velice rafinovanou a římské hostiny byly přemrštěně nákladné.

ÚKOL:

Štafeta s jídlem.

- krmení šlehačkovým dortem
- přechod lávky s vejcem na lžičce
- lovení jablka v džberu s vodou
- psaví nosem do mouky
- přenášení balónku s vodou v zubech
- hod a chytání vejce

ETAPOVÁ HRA DIANINA MĚSÍČNÍ NIT ANEB MÍNÓTAURŮV LABYRINT

MOTTO:

Minotaurus je obří člověk s býčí hlavou. Minotaurus byl uvězněn v knóssoském labyrintu, který postavil Daidalos. Jediný, kdo si na Minotaura troufl, byl Théseus. Ariadna dcera krále Mínoa mu dala klubko, aby se podle odvíjené nitě mohl vrátit zpátky.

ÚKOL:

Osm kůlů postavených do osmiúhelníku. Mezi kůly jsou natažena různě lana čtyř barev tak, aby byl spojen každý kůl všemi barvami. Start a cíl je na protilehlých kůlech. Lana jsou ve výšce pasu. Startuje se štafetově, každý jeden po jedné barvě!

ZÁVĚREČNÁ HRA

ODHALENÍ GIGANTA PORFYRIONA

ÚKOL:

Porfyriónův duch se vtělil do jednoho z bohů.

POSTUP:

Otázky pokládají družstva postupně podle výsledků v etapové hře. Pouze Porfyriónův duch odpovídá pravdivě na položené otázky. Ostatní bohové jsou pod vlivem kouzla Porfyrióna, proto mohou odpovědět pouze jednu otázku nepravdivě. Družstvo, které určí mylně boha vypadává ze hry. Určit Porfyrióna může kterékoliv družstvo i mimo pořadí (přihlášením).

Bohové odpovídají pouze ano/ne.

Nápověda: Mám číslo bot číslo 41.
Otázka: Máš větší číslo boty než 38?
Odpověď: Ano

Nápověda: Jsem starší než římské bohové
Otázka: Je tvůj otec Jupiter?
Odpověď: Ne

Nápověda: Bydlím v jeskyni.
Otázka: Bydlíš v jezeře?
Odpověď: Ne

Nápověda: Sladím si čaj.
Otázka: Piješ hořký čaj?
Odpověď: Ne

Nápověda: Umím být neviditelný
Otázka: Máš vždy odraz v zrcadle?
Odpověď: Ne

Nápověda: Rozumím řeči zvířat.
Otázka: Víš, co si vlci říkají?
Odpověď: Ano

Nápověda: Mám kouzelný zlatý prsten.
Otázka: Máš jiný, než stříbrný prsten?
Odpověď: Ano

Atd. ....

Po vyčerpání otázek družstva pouze typují a to opět v pořadí etapové hry

Přehled antického božstva - Řecko a Řím

V ŘECKU	V ŘÍMĚ	POPIS
.	Bona Dea	“dobrá bohyně” uctívaná ženami
.	Saturn	starý bůh zemědělství
.	Priapus	bůh plodnosti
.	Janus	bůh bran
.	Bellona	bohyně války
.	Honor	bohyně cti
.	Libertas	bohyně svobody
.	Ops	bohyně úrody, později nazývána Rhea
.	Pomona	bohyně ovoce
.	Terminus	bůh hranic a mezí, ochránce majetku
.	Vertumnus	bůh střídání ročních období
.	Virtus	bohyně válečné statečnosti
Adikia	.	bohyně nespravedlnosti, sestra Diké, dcera Día a Themidy
Afrodité	Venuše	bohyně krásy a lásky, matka Erósova, dcera Díova,
Aglaia	.	bohyně půvabu a krásy, pomocnice Afrodité, jedna z Charitek
Achelóos	.	říční bůh, otec Sirén
Aiolos	.	bůh větrů
Aithér	.	bůh světla, rodiče Erebus a Nykta
Allektó	.	bohyně pomsty, jedna z Harpyjí
Amfitríta	Salacia	bohyně pramenů
Anatolé	.	bohyně jara
Apaté	.	bohyně klamu

Apollón	Apollo	bůh světla, věštby a patron básníků, vůdce devíti Múz, bratr Artemidin
Áres	Mars	bůh války, otec Erota,
Artemis	Diana	bohyně lovu, měsíce, sestra Apollonova
Asklépios	Aeskulap	bůh lékařství, jediný člověk mezi bohy
Astraia	.	bohyně spravedlnosti, dcera Día a Themidy (totožná s Diké?)
Áté	.	bohyně klamu a zaslepenosti, dcera bohyně Eris
Athéna	Minerva	bohyně moudrosti a práva, dcera Díova,
Atropos	Morta, Mors	bohyně osudu, dcera Día a Themidy, určovala hodinu smrti
Boreas	.	bůh severního větru
Démétér	Ceres	bohyně rolnictví a zem. plodin
Diké	Justitia	bohyně spravedlnosti, dcera Día a Themidy, sestra Adikie
Dioné	.	bohyně deště a pramenů
Dionýsos	Bakchus	bůh vína
Eileithyia	Lucina	bohyně porodu, dcera Día a Heéy
Eiréné	Pax	bohyně míru, dcera Día a Themidy
Éós	Aurora (Zora)	bohyně jitřních červánků, syn Lucifer
Erebos	.	bůh tmy
Erinye	Furie	bohyně pomsty, vládkyně Harpyjí
Eris	.	bohyně sváru, dcera Nykty
Eros	Amor, Kupido	bůh lásky
Eufrosyné	.	bohyně půvabu a krásy, pomocnice Afrodité, jedna z Charitek
Eunomia	Justitia	bohyně zákonnosti, dcera Día a Themidy
Euros	.	bůh východního větru
Gaia	Tera, Tellura	bohyně země

Ganymédés	.	číšník bohů, naléval Diovi nektar
Hádes	Pluto	bůh podsvětí, bratr Día a Poseidóna, manželka Persefona = spoluvládkyně podsvětí
Hébé	.	bohyně věčné mladosti, číšnice bohů
Héfaistos	Vulkanus	bůh ohně a patron kovářů, syn Díův
Hekaté	Proserpina? Sybil?	podsvětní bohyně, má tři hlavy, tři těla, vládne příšerám a kouzlům
Hélios	Sol	bůh slunce
Hémerá	.	bohyně jasného dne
Héra	Juno (Junona)	manželka boha Día, ochránkyně manželství a rodinného krbu
Hermés	Merkur	posel bohů, patron obchodníků a poutníků
Hestia	Vesta	bohyně ohně a domácího krbu
Himeros	.	bůh vášnivé touhy, pomocník Afrodité
Hygie	Salus	bohyně zdraví a obecného blaha
Hymén	Talasius	bůh sňatku, pomocník Afrodité
Hypnos	Somnus	bůh spánku
Chlóris	Flora	bohyně jara a květu
Íris	.	bohyně duhy,
Karpó	.	bohyně podzimu
Klóthó	.	bohyně osudu, dcera Día a Themidy
Lachesis	Decuma	bohyně osudu, dcera Día a Themidy
Lity (mn. č.)	.	bohyně prosby
Megaira	.	bohyně pomsty a kletby
Métis	Mens	bohyně rozumu
Morfeus	Morfeus	bůh snů, syn Hypna
Nemesis	.	bohyně spravedlivé odplaty, dcera Nykty a Ereba

Niké	Viktoria	bohyně vítězství
Notos	.	bůh jižního větru
Nykta	Nox	bohyně noci
Palaemon	Portunus	mořský bůh, (v Římě bůh přístavů a plavců)
Pan	Faun, Silvanus	bůh lesů, lovců a pastýřů
Peithó	.	bohyně milostného lichocení a namlouvání
Peithó	Suada	bohyně lichotivého přemlouvání, pomocnice Afrodité
Persefóné	Proserpina	bohyně podsvětí,
Plútos	.	bůh bohatství
Poseidón	Neptun	bůh moří, bratr Día, jeho syn Polyfémos(jeden z Kyklopů)
Poth?	.	bůh milostné touhy, pomocník Afrodité
Próteus	.	mořský bůh , syn Poseidóna
Psýché	.	manželka Erosa, povýšena na bohyni čeho?
Seléné	Luna	bohyně měsíce
Styx	.	bohyně stejnojmenné řeky v podsvětí
Thalló	.	bohyně léta, květin
Thanatos	Mors, Morta	bohyně smrti
Themida	Justitia	bohyně zákonného pořádku, matka Díké a Adíkie
Tísifoné	.	bohyně pomsty a kletby
Tritón	.	mořský bůh
Tyché, též Felicitas?	Fortuna	bohyně štěstí
Uranos	Caelus	bůh nebe
Zefyros	Favonius	bůh západního větru
Zeus	Jupiter	vládce všech bohů, manželka Héra, syn Titánů (Kronos a Rhea)

- Dryády = lesní (stromové) nymfy
- Moiry = 3 bohyně osudu (Klóthó, Lachesis, Atropos), dcery Día a Themidy
- Aiglé = nejkrásnější najáda, matka Charitek
- Erató = múza milost. básnictví
- Múzy (9)+1 – Úrania = múza hvězdářství
- Kalliopé = múza epického básnictví
- Euterpé = múza lyrického básnictví
- Erató = múza milostného básnictví
- Kleió = múza historie
- Thaleia = múza komedie
- Melpomené = múza tragédie
- Terpsichoré = múza tance
- Úranie = múza astronomie
- Polymnia = múza zpěvu
- Nymfy = Dafne, Échó, Hespéria,
- Najády = vodní nymfy (několik tisíc)
- Harpyje = obludné ženy s ptačími křídly (Allektó, Ókypeté, Kelainó, Podarga)
- příšery v podsvětí = Kerberos, Empúsa
- Erínye (lat. Fúrie) = 3 bohyně pomsty a kletby (Allektó, Tísifoné, Megaira)
- Charitky (lat. Grácie) = Aglaia, Eufrosyné, Thaleia
- Gorgony = Sthéno, Euryalé a Medúsa
- Gryf = kříženec lva a orla, česky Noh
- Hydra = obluda s hadím tělem a devíti dračími hlavami
- Charón = převozník mrtvých do podsvětí, syn Ereba a Nykty
- Kallistó = družka bohyně lovu, Artemidy
- Kalypsó = nymfa
- Kerberos = trojhlavý pes, strážce vchodu podsvětí
- Polyfémos = jeden z Kyklopů
- Titáni (6) = Okeános, Kríos, Kronos, aj. Titánky(6): Thea,Rhea,Téthys aj. . Synové a dcery Gai a Úranose, rodiče mnoha bohů
- Prométheus = také Titán, pomáhal člověku ve vývoji, ukradl oheň bohům, přikován ke skále, zachránil ho Herákles tím, že stěhl orla, co kloval Prométheovi játra
- Medúsa = jedna ze tří Gorgon
- Pegas = okřídlený kůň, který vyletěl z těla Medúsy, když ji Perseus usekl hlavu
- Atlant = obr, nesoucí na ramenou nebeskou klenbu
- Satyrové = lení a horší démoni, průvodci boha Dionýsa
- Sirény = zpívající obludy s ženskou hlavou a ptačím tělem
- Sfinx = obluda s hlova ženou, lvím tělem a ptačími křídly
- Fénix = bájný pták, původně z Egypta, symbol znovuzrození (z popela)
- Sírius = Orionův pes
- Skylla = mořská šestihlavá obluda s dvanácti rukama a nohama
- Olympané (12) = nejvyšší božstvo. Zeus a jeho sourozenci (Poseidón, Hádes, Héra, Hestia, Déméter) a jeho potomci (Aténa, Apollón, Artemis,Hefaistos, Hermés, Arés)

STAROVĚKÝ ŘÍM a MÓDA

Kdo by neznal krásnou legendu o Romulovi a Removi, dvojčatech odchovaných vlčicí a o vyorané brázdě na Palatinském vrchu, kde byla vytyčena hranice budoucího "věčného města"?

Římané přejali s vyspělou řeckou kulturou i oděv, který označovali latinskými názvy.

Ženský oděv:

- **TUNIKA:** vznikla sešitím dvou obdélníků s otvorem pro hlavu a ruce. Později měla i rukávy.
- **STOLA:** široká sukně až na zem z jemného plátna
- **PALLA:** plášť z jemné vlny, bohatě řasený, sepnutý na levém rameni.
- Víte, jak se ve starém Římě říkalo ženám? **CTIHODNÉ MATRONY!** To označovalo ženu, která svým způsobem života odpovídala představě o řádné manželce.
- **OZDOBY:** zlaté a stříbrné prsteny, náramky, medailonky, náhrdelníky, náušnice. Uplatňovala se technika řezání do drahých kamenů. Oblíbené byly perly a mořské korály.
- **ÚČESY:** bohaté a komplikované, vyžadovaly služby několika otrokyň. Módní byly světlé vlasy (barvené) nebo paruky z vlasů zajatých germánských dívek. Velice zajímavý způsob zesvětlení: speciální mýdlo z kozího loje a bukového listí. Vlasy se natáčely pomocí horkých železek.
- **LÍČENÍ:** bílé nalíčené tváře byly znakem vznešenosti, červené líčidlo na rty a tváře, černé na obočí a řasy. Parfémy v malých skleněných nádobkách, zlatý pudr.

ŘÍMSKÉ LEGIE

Římská legie (z latinského legio, legionis - v překladu „shromažďovat“) byla velkým vojenským útvarem, který tvořil základ starověké římské armády. Tato vojenská jednotka měla asi 5000 vojáků.

Výzbroj

Hlavní zbraní bylo krátké kopí, takzvané pilum, které převzali Římané od Samnitů žijících ve střední Itálii. Legionáři jej používali buď jako bodnou zbraň, anebo ho vrhali jako oštěp. Pilum se skládalo ze dvou částí. Dřevěné ratiště bylo kloubem spojeno s dlouhým kovovým hrotem, který umožňoval kopí složit a schovávat před nepřítelem do zadní strany štítu. Celé pilum bylo asi dva metry dlouhé a vážilo kolem dvou kilogramů. Další zbraní legionáře byl krátký meč "gladius". Tímto mečem se sekalo a i bodalo. Nebyl římského původu, ale Římané si ho osvojili z Hispánie. K obraně legionáři sloužil velký prohnutý štít, jehož oválný nebo obdélníkový tvar převzali Římané od Galů. Štít byl ze dřeva zesíleného plechovými pásy a železnými hřeby. Vypouklý reliéf uprostřed štítu zvaný „umbo“ sloužil ke sklouzávání střel.

Vojenské formace

Jednou z používaných vojenských formací při útoku i obraně byla tzv. želva, složená z pěšáků, kteří vytvořili čtvercovou nebo obdélníkovou formaci, přičemž muži v první řadě postupovali za štíty před sebou, chráněni vojáky z druhé řady, kteří drželi své štíty nad hlavami. Těsný šik se šinul vpřed jako želva pod svým krunýřem, ven byly vysunuty pouze hroty kopí. Výhodou této kompaktní, celistvé formace byla snadná pohyblivost v terénu.

Římské legie za Gaia Iulia Caesara

Složení vojska

Boj vždy rozhodovali legionáři, jádro celého vojska. Ale také, samozřejmě, byli v armádách i lukostřelci, prakovníci a jezdci. Vojsko také muselo být zásobováno obilím, takže sem patřili také povozy.

Základní vojenský útvar byla legie. Měla (v době vzniku) 6000 legionářů velel jí legát - generálové (nejstarší byl velitelovým zástupcem). Rozpadala se na 10 kohort (600 leg.) veleli jim setníci I. třídy (setník I. manipulu), každá kohorta se rozpadala na 3 manipuly (200 leg.) veleli jim setníci I. centurie na které se manipul rozpadal. Z manipulu byly 2 centurie (100 leg.) veleli jí setníci.

Kohort tedy bylo v legii 10, manipulů 30 a centurií 60.

Legie měla také 6 tribunů vojenských kterým také byly svěřovány úkoly, např. ochrana tábora.

Legionář

Každý legionář musel mít ve svém zavazadle denní potřeby:

- nemleté obilí na 14 dní (příděl byl 18l/14dní)
- nástroje (lopatu, rýč, pilku, sekeru)

To vše nesl na holi přes rameno (balík váží asi 20kg)

Za oděv měl tuniku, vlněnou košili s krátkými rukávy sahající po kolena. Přes ni měl vojenský plášť.

Legionářovou výzbrojí byl krunýř (brnění), přilba, náhlenice, štít, kopí a meč.

Krunýř tvořil kožený kabátec s kovovými vložkami na prsou a na zádech, místo nichž měli setníci a důstojníci kovové kroužky, nebo šupiny.

Přilba byla kovová, uvnitř vyložena kůží a kryla celou hlavu, kromě samotného obličeje. Do boje se ozdobovala chocholem z peří.

Štít byl asi 120cm vysoký, čtverhranný a válcovitě prohnutý. Vyrobený byl ze dřeva a potažený kůží. V prostředku měl kovanou puklu a okraje také okované. Legionář jej držel v levé ruce, takže bok byl nekrytý.

Kopí bylo házecí, dlouhé asi 2 metry, složené napůl ze dřeva, do něhož byl zapuštěn železný bodec. Kopí se házelo do dálky 30 metrů.

Meč byl asi 1/2 metru dlouhý, byl široký, rovný, určený spíše k bodání než k seku.

Všichni legionáři sloužili jako žoldnéři (dostávali plat) - dostávali většinou 120 denárů ročně, což by se rovnalo 1200Kč.

Vojenské odznaky

Odznakem celé legie byl stříbrný orel s rozpjatými křídly, připevněný na žerdi, označený číslem legie a byl svěřen k opatrování I. kohortě. Další odznaky v legii měli jen manipuly a to byly žerdi (dřevná tyč), které měli nahoře vztyčenou ruku a pod ní ozdoby a vyznamenání celého manipulu v podobě kovových kotoučů, pŕlměsíců, věnců či zvířat.

Dělostřelectvo

Se skládalo ze strojových luků a praků, upevněných na podstavcích. Tyto samostřelky tvořili jednak katapulty vymršťující těžké šípy a balisty házející pod úhlem 45° klády a kameny.

Bitevní lodi

byly dlouhé, úzké a mělké, aby se jimi dalo rychle manévrovat. Za příznivého větru byly poháněny plachtami, jinak jenom vesly. Byly to obvyčně trojveslice s třemi řadami vesel po každé řadě lodi. Předek lodi mýval ostrý železný výběžek na prorážení nepřátelské lodi, do jehož boku se prudce najelo.

Římská antická válečná loď – Libuna

Starověké římské válečné veslice liburny patřily mezi menší, ale zato pohyblivější plavidla s jednou a v pozdějším vývoji dvěma řadami vesel na každém boku. Byly 20 - 25 m dlouhé, 4 - 5 m široké, příd' měly vyzbrojenou nezbytným beranem, hrotem k proražení boků nepřátelských lodí. Liburna byla vybavena jednou obdélníkovou ráhnovou plachtou, kterou časem nahradila modernější trojúhelníková, tzv. latinská plachta. Loď měla pevnou palubu, na zádi stavěli Římané přístřešek pro velitele a na přídi jakési dřevěné věže, z nichž se střílelo různými metacemi stroji na nepřátelské lodi. Kromě šípů a kamení se na nepřítel metaly i hořící šípy ovinuté koudelí napuštěnou olejem, sírou a jinými hořlavými látkami.

Starověké námořní bitvy se vyznačovaly účastí velkého počtu, až několika set válečných lodí různých typů a vedly se s velkou urputností. Za několik hodin boje bývalo na obou válčících stranách tisíce mrtvých a raněných mužů. Většinu ztrát tvořili veslaři, bezmocní otroci přikováni k veslům a spojeni tak s lodí doslova na život a na smrt. Někdy o výsledku bitev rozhodovaly i náhlé změny počasí, a zejména rozbouřené moře.

Legio VIII. Hispana: jedna z římských legií. Její jméno znamená „španělská“

Ze sedmé, osmé, deváté a desáté legie, devátá byla mezi nejstaršími legiemi v císařské římské armádě. Byli s Juliem Caesarem, když vtrhl do Galie r. 58 př. nl. Římský velitele zmiňuje devátou legii v boji proti Nervianům.

Rekonstrukce římského castra

Během občanské války proti Césarovým spoluvládcům-triumvirům a konkurentovi Pompeiovi Magnovi, bojovala VIII (IX) Legio Hispania v bitvě u Ilerdy (léto r. 49), později byli vojáci převeleni do Placentia, kde měli nemalé problémy s disciplínou a svoji věrností k Caesarovi. Na jaře roku 48, sloužila legie v Dyrrhachiu, a silně v bojích utrpěla. V Bitvě u Farsálu (9. srpna r. 48), bojovala jako jedna jednotka s osmou legií. Po této bitvě, byli vojáci posláni zpět do Itálie, aby se zotavili z válečných útrap, ale již v r. 46, se podíleli na Césarově africké kampani. Někteří veteráni byly vyřazeni z legie v Picenu, jiní v Histrii.

Klidu jim však nebylo dopřáno a byli povoláni zpět do služby v r. 41 Césarovým dědicem Octavianem, který potřeboval, aby ukončila vládu Sexta Pompeia na Sicílii, díky které byly ohroženy dodávky obilí do Říma. Když bylo tohoto dosaženo, devátá byla poslána na Balkán, kde přijala přívlastek Macedonica. (nápis s odkazem na devátou legii s přídomek Triumphalis může ukazovat na to, že legie byla bojově nasazena dříve a bojovala už v bitvě u Filippi v r. 42.)

V r.31, vypukla válka mezi Octavianem a Markem Antoniem, která vyvrcholila v Bitvě u Actia, po které se Octavian stal jediným vládcem říše ve Středomoří. Byl nazván Augustus a Řím měl prvního císaře. Devátou legii, která bojovala v Actiu, poslal do Hispanie Tarraconensis, kde se zúčastnila Augustovi kampaně proti Cantabrianovi, která trvala od r.25-13 př. nl. To byla poměrně dlouhá válka. Mezi jinými, byly do ní zapojeny **Legio Germanica I, II Augusta, III Macedonica, V Alaudae, VI Victrix, X Gemina, XX Valeria Victrix, a další legie, snad i VIII Augusta.**

Devátá zřejmě podávala takové vojenské výkony v průběhu kampaně v r. 24, že se jí dostalo v tomto roce zdvořilostního titulu Hispana nebo Hispaniensis. Je možné, že některé kohorty této legie, byly převeleny na Rýn v r. 20 př. nl a byly aktivní během invaze Marca Vipsania Agrippy do Germanie v následujícím roce, ale to bohužel není s jistotou prokázané a existuje zde mnoho nejasností. Pokud devátá byla převelena na Rýn, mohla také sehrát důležitou roli během sedmileté kampaně na východním břehu Rýna. Nicméně, nápis (CIL V.911) uvádí vojáka z VIII Legio Hispana v Pannonii za vlády Augusta, takže je možné, že legie nebyla ve skutečnosti umístěna na Rýně, ale na Dunaji nebo v Aquileii.

Co však je jisté, že několik měsíců poté, co byli Římané poraženi v Teutoburském lese, legie byla v Pannonii, kde je s jistotou ověřena ve 14 roce po smrti Augusta. Tady, ve městě Siscia (dnešní Sisak) na soutoku řek Colapis (Kupa) a Savus (Sava), trvale pobývala až do r.43. Jedinou výjimkou byly kohorty VIII Legio Hispana, které byly zaslány do Afriky a Mauretanie na podporu III Legio Augusta v jejím boji proti kmenovým válečníkům z Tacfarinas (r.21-24). Legii tehdy velel Publius Cornelius Scipio, kterému byl postaven Vítězný oblouk na Lepcis Magna.

V r.43, císař Claudius II provedl invazi do Británie s II. Legio Augusta, **VIII Hispana, XIV Gemina a XX Valeria Victrix**. Devátá, vedené Aulem Plautiem, byla nejdříve umístěna ve dvou táborech v Longthorpe a Newton-on-Trent. Dle dochovaných informací utrpěla těžké ztráty (asi třetinu své síly) během povstání královny Boudiccy (r.60). Nicméně, její velitel, Quintus Petillius Cerialis, mohl pokračovat ve své kariéře, z čehož vyplývá, že on i jeho muži se chovali i přes zjevnou porážku čestně a statečně. Posily byly povolány z německých provincií. V r.65, byla legie přemístěna na jiné místo a to do Lincolnu, a o šest let později, byla převedena do Yorku, kde měla hlídat severní hranice římské Británie a nahradit II Legio Adiutrix.

Cerialis, se měl vrátit do Británie poté, co ukončí důležitou kampaň v Porýní v r. 70 (proti vzbouřenému Batavianovi), opět převzal osobní velení VIII Legio Hispana, a v r.78 nasměroval své bojovníky na velitele Brigantů v severní Anglii, Venutia. Ve stejné době, Julius Agricola vedl XX Legio Valeria Victrix na sever. Společně rozdrtili Venutia blízko Stanwicku.

V r.83, kohorta VIII Legio Hispana bojovala proti Chattům, což byl germánský kmen nedaleko Mohuče v Germanii Superior. Snad až 1000 mužů bylo pryč z Británie, kde jak se zdá, způsobili nějaké potíže během Agricolovi války. Je možné, a snad pravděpodobné, že kohorta se zúčastnila Traianovi invaze do Dacie, ale toto není prokázáno.

Poslední zaznamenaná, datovaná činnost této legie v Británii byla v r.108/109, když si legie postavila kamennou tvrz v Yorku. Co se stalo potom, je nejasné. Někteří vědci argumentují, že byla poražena a zničena Pikty, možná v r.117/118, a že to způsobil císař Hadrián stavitel slavné zdi v severní Anglii. (převzato ze slavného románu Rosemary Sutcliff, Orel Deváté vyd. 1954). Nicméně, nedávný výzkum prokázal, že jednotky deváté legie byly na krátké období, po r.121 v Nijmegenu v Germanii Inferior. (Ve stejné době, byla VI Legio Victrix přesunuta z Germania Inferior do Británie. Skutečnost, že jsou známa jména několika vysokých důstojníků z deváté, kteří jsou datováni po r. 122 (např. Lucius Aemilius Karus, guvernér Arábie v 142/143), jsou další známkou toho, že legie nebyla zničena, ale převedena, či rozpuštěna do jiných jednotek. Je možné to brát jako důkaz toho, že se tak stalo ještě za vlády císaře Hadriána. V této době legie zmizí z veškerých zdrojů. Mohla být zničena během židovského povstání Šimona ben Kosiby (r.132-136), v Kappadokii v r. 161, nebo po vzpouře na Dunaji v r.162. Na nápisu z doby vlády Marcuse Aurelia (r.161-180), který shrnuje všechny legie, VIII Hispana chybí.Což může znamenat, že byla zničena před, nebo během jeho vlády.

Znak na první legie není znám, ale protože to byla císařská jednotka, mohla nosit znak býka.

Test Řecko, Řím a antika

Jakou barvu měli antické sochy?

- bílou
- barevnou
- černou

Kdo to byl Ares?

- bůh
- bůh krásy
- bůh války

Co znamená medu agan?

- ničeho příliš
- všeho málo
- vůbec nic

Héra je bohyně:

- moudrosti
- lásky
- rodinného krbu

Kdo odkojil Romula a Réma?

- vačice
- královna
- vlčice

Co vymysleli Etruskové?

- oblouk
- nic
- válečný vůz

Bůh pastvin je :

- Pan Tau
- Pan
- Zeus

Vládkyně Egypta:

- Kleofáška
- Helena
- Kleopatra

Největší vládce Říma:

- Julie a Romeo
- Romulus
- Julius Cesar

Které město našel Haindrich Shlieman?

- Atlantida
- Praha
- Troja

otázka	správná odpověď	body
Jakou barvu měli antické sochy?	barevnou	1
Kdo to byl Ares?	bůh války	1
Co znamená medu agan?	ničeho příliš	1
Héra je bohyně:	rodinného krbu	1
Kdo odkojil Romula a Réma?	vlčice	1
Co vymysleli Etruskové?	oblouk	1
Bůh pastvin je :	Pan	1
Vládkyně Egypta:	Kleopatra	1
Největší vládce Říma:	Julius Cesar	1
Které město našel Haindrich Shlieman?	Troja	1
úspěšnost		100%

3 000

- CCC
- XXX
- DDD
- MMM

1 900

- MDD
- MCM
- CM
- MMC

3333

- MMMCCCXXXIII
- MCXI
- NIC

3853

- MMMDCCCLII
- MMMDCCCLIII
- MMMDCCCIIIL

8000

- MMM
- XXX
- CCC
- MMMMMMMM
- DDD

1280

- MDDXIX
- MCCLXXX

153

- CXIII
- CVIII
- CLIII

MMMCXC

- 390
- 3190

XXXMXDVXIXCVDM

- 58363
- 55521
- 8452
- 11234
- NIC

10

- I
- V
- L
- C
- X

č.	otázka	správná odpověď	body
1	3 000	MMM	1
2	1 900	MCM	1
3	3333	MMMCCCXXXIII	1
4	3853	MMMDCCLIII	1
5	8000	MMMMMMMM	1
6	1280	MCCLXXX	1
7	153	CLIII	1
8	MMMCXC	3190	1

TEST - KLEOPATRA

KOLIK MĚLA KLEOPATRA SESTER

- 1
- 2
- 3

JAK SE KLEOPATRA ZABILA

- SKOČILA Z HRADEB
- UŠTKLA SE KOBROU
- ZABIL JI OCTAVIAN

JAK SE JMENOVAL SYN KTERÉHO MĚLA S CAESAREM

- PTOLEMAIOS 7
- PTOLEMAIOS CAESAR
- CAESARIAN

KDO TO BYL MARKUS ANTONIUS

- JEJÍ PODDANÝ, SPRÁVCE KNIHOVNY
- VŮBEC SE NEZNALI
- JEJÍ DRUHÝ ŘÍMSKÝ MILENEC

KDO TO BYLA ARSINOE

- JEJÍ NEVLASTNÍ SESTRA
- JEJÍ VLASTNÍ SESTRA
- ,MANŽELKA CAESARA

JAK BYL CAESAR ZABIT

- V SEHNÁTU HO UBODALI
- UMŘEL NA STÁŘÍ
- SEŽRALI HO KROKODÝLI NA NILU

KDO BYL KLEOPATRIN PRVNÍ MANŽEL

- CAESAR
- MARKUS ANTONIUS
- PTOLEMAIOS, JEJÍ BRATR

KOLIK UMĚLA KLEOPATRA JAZYKŮ

- 1
- 6
- 9

CO BYLO NA OSTROVĚ FAROS

- NIC
- VELKÝ MAJÁK
- KLEOPATŘIN PALÁC

JAK BYL ZABIT MARKUS ANTONIUS

- SPÁCHAL SEBEVRAŽDU
- ZABIL HO OKTAVIAN
- UTOPIIL SE

č.	otázka	správná odpověď	body
1	KOLIK MĚLA KLEOPATRA SESTER	3	0
2	JAK SE KLEOPATRA ZABILA	UŠTKLA SE KOBROU	1
3	JAK SE JMENOVAL SYN KTERÉHO MĚLA S CAESAREM	PTOLEMAIOS CAESAR	1
4	KDO TO BYL MARKUS ANTONIUS	JEJÍ DRUHÝ ŘÍMSKÝ MILENEC	1
5	KDO TO BYLA ARSINOE	JEJÍ VLASTNÍ SESTRA	1
6	JAK BYL CAESAR ZABIT	V SEHNÁTU HO UBODALI	1
7	KDO BYL KLEOPATŘIN PRVNÍ MANŽEL	PTOLEMAIOS, JEJÍ BRATR	1
8	KOLIK UMĚLA KLEOPATRA JAZYKŮ	9	1
9	CO BYLO NA OSTROVĚ FAROS	VELKÝ MAJÁK	1
10	JAK BYL ZABIT MARKUS ANTONIUS	SPÁCHAL SEBEVRAŽDU	1
úspěšnost			90%

TEST - TÁBORNICKÝ

Jak se nazývá nádoba na jídlo kterou používají táborníci?

- Ekup
- Eslup
- Ešus

Do americké torny se vejde:

- ešus,stan,deka,sumka
- spacák,stan,dalekohled
- lano,lopatka,puška

Jaké vybavení má kompas na mapu?

- kompas,lupa,pravítko
- kompas,rádio,lupa
- kompas,otvírák,lupa

Jaké dva druhy spacích pytlů jsou?

- vyhazovací,mumiový
- příkrývkový,mumiový
- plovoucí,mumiový

Teepee má na střeše průduch pro

- anténu
- oheň
- parádu

Agroturistika je turistika s:

- ubytováním na statku
- nekonečným chozením
- věčným spaním

Lano je:

- provaz na slaňování
- vodácký obrat na člunu
- jídlo pro táborníky

Laso je:

- způsob trempského kuřete
- způsob hodů lanem
- způsob chytání vydry

Čutora je:

- trempova žena
- tip stanu
- láhev na nápoj

Co je to busola?

- tábornická kuchyň
- indiánský samopal
- kompas s vodou uvnitř

č.	otázka	správná odpověď	bodů
1	Jak se nazývá nádoba na jídlo kterou používají táborníci?	Ešus	1
2	Do americké torny se vejde:	ešus, stan, deka, sumka	1
3	Jaké vybavení má kompas na mapu?	kompas, lupa, pravítko	1
4	Jaké dva druhy spacích pytlů jsou?	příkrývkový, mumiový	1
5	Teepee má na střeše průduch pro	oheň	1
6	Agroturistika je turistika s:	ubytováním na statku	1
7	Lano je:	provaz na slaňování	1
8	Laso je:	způsob hodů lanem	1
9	Čutora je:	láhev na nápoj	1
10	Co je to busola?	kompas s vodou uvnitř	1
	úspěšnost		100%